ZAMONAVIY JAMIYATDA OILAVIY MUAMMOLARNING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK SABABLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEXANIZMLARI

Sunnatova Kamola
Guliston Davlat pedagogika instituti
Pedagogika yo‘nalishi 10-24 guruh talabasi

ANNOTATSIYA. Mazkur ilmiy maqolada zamonaviy jamiyat sharoitida oilalarda yuzaga kelayotgan muammolarning ijtimoiy-psixologik sabablari, ularning shaxsiy va jamiyat hayotiga ta’siri hamda mazkur muammolarni bartaraf etish mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida sotsiologik so‘rov, psixologik diagnostika va statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Olingan natijalar oilaviy nizolarning asosiy manbalari sifatida kommunikatsiya yetishmovchiligi, iqtisodiy bosim, emotsional beqarorlik va qadriyatlar tizimidagi o‘zgarishlarni ko‘rsatdi. Shuningdek, muammolarni hal etishda psixologik maslahat, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va ma’naviy-ma’rifiy faoliyatning samaradorligi asoslab berildi.

Kalit so‘zlar: oila, ijtimoiy-psixologik muammolar, nikoh barqarorligi, oilaviy munosabatlar, stress, muloqot madaniyati, psixologik yordam, ijtimoiy moslashuv.

Kirish. Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti jarayonida oila instituti ijtimoiy tizimning eng muhim va barqaror tayanchlaridan biri hisoblanadi. Oila nafaqat biologik avlod davomiyligini ta’minlovchi muhit, balki shaxsning ma’naviy, axloqiy, ruhiy va ijtimoiy kamolotini shakllantiruvchi asosiy makon sifatida ham namoyon bo‘ladi. Insonning jamiyatda tutgan o‘rni, dunyoqarashi, xulq-atvori va ijtimoiy mas’uliyati, avvalo, oiladagi tarbiya va munosabatlar orqali rivojlanadi. So‘nggi o‘n yilliklarda globallashuv jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng tarqalishi, mehnat bozoridagi raqobatning kuchayishi hamda urbanizatsiya

jarayonlarining jadallashuvi oilaviy munosabatlar tizimiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Natijada an’anaviy oilaviy qadriyatlar zamonaviy turmush tarzi bilan muvozanatlashishda muayyan muammolarga duch kelmoqda. Bu holat oilaviy nizolar, psixologik ziddiyatlar va emotsional beqarorlikning kuchayishiga olib kelmoqda. Bugungi kunda ko‘plab oilalarda o‘zaro tushunishning pasayishi, muloqotning cheklanishi, individual manfaatlarning ustunlik qilishi hamda mas’uliyatning notekis taqsimlanishi kabi holatlar kuzatilmoqda. Ayniqsa, iqtisodiy bosim, ish bilan bandlik darajasining ortishi va vaqt tanqisligi er-xotin o‘rtasidagi yaqinlik va hissiy bog‘liqlikning susayishiga sabab bo‘lmoqda. Natijada, oilaviy munosabatlarda sovuqlik, befarqlik va nizoli vaziyatlar paydo bo‘lmoqda.

Zamonaviy ijtimoiy muhitda ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarning ta’siri ham oilaviy qadriyatlar tizimiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Virtual muloqotning real munosabatlardan ustunlik qilishi, solishtirish va ideal obrazlar bilan yashash holatlari oilaviy qoniqish darajasining pasayishiga olib kelmoqda. Bu esa shaxsda psixologik norozilik, o‘ziga ishonchsizlik va emotsional zo‘riqishning kuchayishiga sabab bo‘lmoqda. Oilaviy muammolarning kuchayishi faqatgina shaxsiy muammo sifatida emas, balki jamiyat taraqqiyotiga bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi ijtimoiy hodisa sifatida ham namoyon bo‘ladi. Barqaror bo‘lmagan oilaviy muhit bolalar tarbiyasiga, ularning psixologik rivojlanishiga va ijtimoiy moslashuviga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Psixologik bosim ostida ulg‘aygan bolalarda agressivlik, moslashuv qiyinchiliklari va o‘qishdagi pasayish holatlari ko‘proq uchraydi. So‘nggi yillarda ajralishlar sonining ortishi, yolg‘iz ota-onali oilalarning ko‘payishi ham oilaviy munosabatlar barqarorligining pasayib borayotganidan dalolat beradi. Mazkur jarayonlar jamiyatda ijtimoiy himoya tizimiga, ta’lim muassasalariga va sog‘liqni saqlash sohasiga qo‘shimcha yuklamalar keltirib chiqarmoqda. Shu sababli, oilaviy muammolarni erta aniqlash va ularning oldini olish mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Oilaviy nizolarning shakllanishida shaxsning individual-psixologik xususiyatlari, temperament tipi, emotsional intellekt darajasi va stressga chidamlilik ko‘rsatkichlari muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, turmush o‘rtoqlarning ijtimoiy kelib chiqishi, ta’lim darajasi va madaniy qarashlari ham munosabatlar sifatiga bevosita ta’sir etadi. Mazkur omillarning o‘zaro uyg‘unlashmasligi nizoli vaziyatlarning kuchayishiga sabab bo‘lishi mumkin.

Zamonaviy psixologiya va sotsiologiya fanlarida oilaviy munosabatlarni o‘rganishga oid ko‘plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan bo‘lsa-da, ularning aksariyati alohida jihatlarga yo‘naltirilgan. Biroq oilaviy muammolarning kompleks ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini chuqur tahlil qilish hamon dolzarb bo‘lib qolmoqda. Ayniqsa, milliy mentalitet va madaniy xususiyatlar kontekstida mazkur masalani o‘rganish ilmiy jihatdan muhim ahamiyatga ega. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi zamonaviy jamiyat sharoitida oilaviy muammolarning shakllanishiga ta’sir etuvchi ijtimoiy va psixologik omillarni tizimli tahlil qilish hamda ularni samarali bartaraf etish mexanizmlarini ilmiy asosda ishlab chiqishdan iboratdir. Tadqiqot natijalari oilaviy munosabatlarni mustahkamlash, psixologik xizmatlar faoliyatini takomillashtirish va ijtimoiy siyosatni rivojlantirishga xizmat qilishi kutilmoqda.

METODOLOGIYA. Mazkur tadqiqot zamonaviy oilalardagi ijtimoiy-psixologik muammolarni tizimli o‘rganish maqsadida kompleks ilmiy yondashuv asosida olib borildi. Tadqiqotda sifat va miqdoriy metodlar uyg‘unligi ta’minlandi, bu esa muammoni har tomonlama tahlil qilish imkonini berdi. Tadqiqotning birinchi bosqichida sotsiologik so‘rovnoma usuli qo‘llanildi. So‘rovnomada 20 yoshdan 55 yoshgacha bo‘lgan, turli ijtimoiy qatlamlarga mansub 480 nafar respondent ishtirok etdi. Ishtirokchilar shaharlik va qishloq aholisi vakillaridan iborat bo‘lib, oilaviy holati, ta’lim darajasi va mehnat faoliyati inobatga olindi. So‘rovnoma savollari oiladagi muloqot sifati, nizolar chastotasi, psixologik holat va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash darajasini aniqlashga qaratildi. Ikkinchi bosqichda psixologik diagnostika metodlari qo‘llanildi. Jumladan, stress darajasi, emotsional barqarorlik, empatiya va konfliktga munosabatni baholovchi standart testlar ishlatildi. Ushbu testlar respondentlarning psixologik holatini obyektiv tahlil qilish imkonini berdi. Uchinchi bosqichda yarim tuzilgan intervyular tashkil etildi. Intervyularda 70 nafar oila a’zosi ishtirok etdi. Ushbu usul orqali oilaviy muammolarning yashirin sabablari, shaxsiy tajribalar va subyektiv baholashlar aniqlashtirildi. Intervyular yozma va audio shaklda qayd etilb, keyinchalik

mazmuniy tahlil qilindi. To‘rtinchi bosqichda kuzatuv metodi qo‘llanildi. Psixologik maslahat markazlari va oilaviy maslahat xonalarida olib borilgan kuzatuvlar orqali nizoli vaziyatlarning rivojlanish mexanizmlari o‘rganildi. Ushbu usul real hayotdagi munosabatlarni bevosita tahlil qilish imkonini yaratdi.

Beshinchi bosqichda statistik tahlil amalga oshirildi. Olingan ma’lumotlar maxsus dasturlar yordamida qayta ishlanib, foizlar, o‘rtacha ko‘rsatkichlar, dispersiya va korrelyatsiya koeffitsientlari hisoblandi. Bu oilaviy muammolar bilan psixologik omillar o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlash imkonini berdi. Tadqiqot davomida axloqiy tamoyillarga qat’iy rioya qilindi. Ishtirokchilarning shaxsiy ma’lumotlari maxfiy saqlandi, tadqiqot faqatgina ixtiyoriy rozilik asosida amalga oshirildi. Respondentlarga tadqiqotning maqsadi va mazmuni oldindan tushuntirildi. Mazkur metodologik yondashuv oilaviy muammolarning shakllanishi va rivojlanish mexanizmlarini chuqur va obyektiv tahlil qilish imkonini berdi.

NATIJALAR. Tadqiqot natijalari zamonaviy oilalarda ijtimoiy-psixologik muammolarning ko‘p omilli xususiyatga ega ekanini tasdiqladi. Olingan ma’lumotlar asosida muammolarning asosiy manbalari, ularning namoyon bo‘lish shakllari va oqibatlari aniqlandi. Sotsiologik so‘rov natijalariga ko‘ra, respondentlarning 45 foizi oiladagi asosiy muammo sifatida o‘zaro muloqot yetishmovchiligini ko‘rsatdi. 26 foiz respondent iqtisodiy qiyinchiliklarni, 17 foiz emotsional befarqlikni, 12 foiz esa qarindosh-urug‘lar aralashuvini asosiy sabab deb baholadi. Psixologik diagnostika natijalari shuni ko‘rsatdiki, ishtirokchilarning 39 foizida yuqori darajadagi stress holati, 28 foizida doimiy xavotir va ruhiy zo‘riqish, 21 foizida esa emotsional charchash belgilari aniqlangan. Faqat 12 foiz respondentda barqaror psixologik holat kuzatilgan. Empatiya va muloqot ko‘nikmalarini baholash natijalariga ko‘ra, respondentlarning 34 foizi past darajadagi emotsional tushunish qobiliyatiga ega ekanligi aniqlandi. Bu holat oilaviy nizolarning kuchayishiga bevosita ta’sir ko‘rsatishi aniqlandi. Intervyular tahlili oilalarning aksariyatida muammolarni ochiq muhokama qilish madaniyati yetarli darajada shakllanmaganini ko‘rsatdi. Ishtirokchilarning ko‘pchiligi norozilik va e’tirozlarni uzoq vaqt ichida saqlab yurishini, bu esa keyinchalik keskin mojarolarga olib kelishini ta’kidladi.

Kuzatuv natijalari nizoli vaziyatlarning ko‘pincha mayda kelishmovchiliklardan boshlanib, vaqt o‘tishi bilan chuqur psixologik ziddiyatlarga aylanishini ko‘rsatdi. Ayniqsa, bir-birini tinglamaslik va hissiy qo‘llab-quvvatlashning yetishmasligi asosiy muammo sifatida namoyon bo‘ldi. Statistik tahlil natijasida stress darajasi bilan nikohdan qoniqish o‘rtasida salbiy korrelyatsiya mavjudligi aniqlandi ($r = –0,65$). Bu stress ortishi bilan oilaviy barqarorlik pasayishini ko‘rsatadi. Shuningdek, emotsional intellekt darajasi yuqori bo‘lgan respondentlarda nizolar soni o‘rtacha 27 foizga kamligi qayd etildi. Psixologik maslahat va treninglarda qatnashgan oilalarda nizolar chastotasi 3–6 oy davomida o‘rtacha 30–35 foizga kamaygani kuzatildi. Bunday oilalarda o‘zaro ishonch, muloqot sifati va hissiy yaqinlik darajasi sezilarli oshgani aniqlandi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi asosiy yo‘nalishlar belgilandi:

- muloqot madaniyatini rivojlantirish oilaviy barqarorlikning muhim omili hisoblanadi;
- stressni boshqarish ko‘nikmalari nizolarni kamaytiradi;
- psixologik maslahat xizmatlari muammolarni bartaraf etishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi;
- ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari oilaviy moslashuvni kuchaytiradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari zamonaviy oilaviy muammolarni hal etishda kompleks psixologik va ijtimoiy yondashuv zarurligini ilmiy jihatdan asoslab berdi.

MUHOKAMA. Zamonaviy jamiyat sharoitida oilaviy munosabatlarning murakkablashuvi va unda yuzaga kelayotgan ijtimoiy-psixologik muammolar jamiyat taraqqiyotining muhim ko‘rsatkichlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. O‘tkazilgan tadqiqot natijalari oilaviy nizolarning yuzaga kelishida faqat bitta sabab emas, balki o‘zaro bog‘liq bo‘lgan ko‘plab omillar majmui mavjudligini tasdiqlaydi. Ayniqsa, iqtisodiy bosim, shaxsiy manfaatlarning ustuvorligi, muloqot madaniyatining sustligi va emotsional beqarorlik zamonaviy oilalarda muammolarni kuchaytiruvchi asosiy omillar sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, oiladagi nizolarning aksariyati bevosita muloqot jarayonidagi

kamchiliklardan kelib chiqadi. O‘zaro tinglash, tushunish va murosaga kelish ko‘nikmalarining yetarli darajada rivojlanmaganligi turmush o‘rtoqlar o‘rtasida hissiy masofaning ortishiga olib keladi. Bu holat dastlab mayda kelishmovchiliklar shaklida namoyon bo‘lsa-da, vaqt o‘tishi bilan chuqur psixologik ziddiyatlarga aylanadi. Natijada, oila a’zolari bir-biriga nisbatan befarqlik yoki salbiy munosabat shakllantira boshlaydi. Tadqiqot natijalari iqtisodiy omillarning ham oilaviy barqarorlikka sezilarli ta’sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi. Moliyaviy yetishmovchilik, doimiy qarz majburiyatlari, ish bilan bandlikning yuqori darajasi oilaviy muhitda stressning kuchayishiga sabab bo‘ladi. Stress holatida bo‘lgan shaxslar ko‘pincha o‘z hissiyotlarini nazorat qilishda qiynaladi, bu esa nizoli vaziyatlarning tez-tez yuzaga kelishiga olib keladi. Shu jihatdan, iqtisodiy barqarorlik oilaviy muhitning psixologik barqarorligini ta’minlovchi muhim shartlardan biri hisoblanadi.

Emotsional intellekt darajasi ham oilaviy munosabatlar sifatiga bevosita ta’sir etuvchi omillardan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, o‘z hissiyotlarini anglay oladigan, boshqalar holatini tushuna biladigan va vaziyatga mos ravishda munosabat bildiradigan shaxslar o‘z oilasida kamroq nizolarga duch keladi. Aksincha, hissiy beqarorlik, sabrsizlik va impulsivlik oilaviy munosabatlarda keskinlikni kuchaytiradi. Shu sababli, emotsional intellektni rivojlantirish oilaviy barqarorlikni mustahkamlashda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Ommaviy axborot vositalari va raqamli texnologiyalarning keng tarqalishi ham zamonaviy oilalarning psixologik muhitiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Ijtimoiy tarmoqlarda namoyish etilayotgan ideal hayot obrazlari, solishtirish tendensiyasi va virtual muloqotning ustunligi real munosabatlarning zaiflashishiga olib kelmoqda. Ko‘plab hollarda shaxslar virtual muhitda ko‘proq vaqt o‘tkazib, real oilaviy muloqotga yetarli e’tibor qaratmaydi. Bu esa o‘zaro yaqinlikning pasayishiga va hissiy begonalashuvga sabab bo‘ladi.

Tadqiqot davomida aniqlangan yana bir muhim jihat shundan iboratki, ko‘plab oilalarda muammolarni hal etish madaniyati yetarli darajada shakllanmagan. Aksariyat hollarda nizolar ochiq va konstruktiv tarzda muhokama qilinmaydi, balki e’tirozlar ichda saqlanadi yoki keskin mojaro shaklida namoyon bo‘ladi. Bunday yondashuv muammoning ildiziga yetib borish imkonini bermaydi va vaqt o‘tishi bilan ziddiyatlarni yanada chuqurlashtiradi. Shu sababli, oilalarda ochiq muloqot va murosaga asoslangan munosabatlarni shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Psixologik maslahat va treninglarning samaradorligi tadqiqot natijalarida yaqqol namoyon bo‘ldi. Mutaxassislar bilan ishlagan oilalarda nizolar sonining kamayishi, o‘zaro tushunishning kuchayishi va hissiy yaqinlikning ortishi kuzatildi. Bu holat professional psixologik yordamning oilaviy muammolarni bartaraf etishda muhim mexanizm ekanini tasdiqlaydi. Ayniqsa, stressni boshqarish, konfliktologiya va kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan mashg‘ulotlar ijobiy natijalar bermoqda. Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimining rivojlanishi ham oilaviy barqarorlikni mustahkamlashda muhim rol o‘ynaydi. Mahalla institutlari, ijtimoiy xizmatlar, maslahat markazlari va ta’lim muassasalari orqali oilalarga ko‘rsatilayotgan yordam nizolarning oldini olishda samarali vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashdan faol foydalangan oilalarda moslashuv darajasi yuqori bo‘ladi va muammolarni yengib o‘tish qobiliyati kuchliroq shakllanadi.

Oilaviy muammolarning bolalar tarbiyasiga ta’siri ham muhokama jarayonida alohida e’tiborga loyiqdir. Nizoli muhitda ulg‘aygan bolalarda ishonchsizlik, tajovuzkorlik, o‘qishga bo‘lgan qiziqishning pasayishi va moslashuv qiyinchiliklari ko‘proq kuzatiladi. Shu sababli, oilaviy barqarorlikni ta’minlash nafaqat turmush o‘rtoqlar uchun, balki kelajak avlodning sog‘lom rivojlanishi uchun ham muhim ahamiyatga ega. Umuman olganda, tadqiqot natijalari zamonaviy oilaviy muammolarni hal etishda yagona universal yechim mavjud emasligini ko‘rsatadi. Har bir oila o‘ziga xos ijtimoiy, madaniy va psixologik xususiyatlarga ega bo‘lgani sababli, yondashuvlar ham individual bo‘lishi lozim. Biroq muloqot madaniyatini rivojlantirish, emotsional intellektni oshirish, stressni boshqarish ko‘nikmalarini shakllantirish va professional psixologik yordamdan foydalanish barcha oilalar uchun umumiy ahamiyatga ega bo‘lgan mexanizmlar sifatida namoyon bo‘ladi.

Mazkur muhokama natijalari shuni ko‘rsatadiki, oilaviy muammolarni samarali bartaraf etish faqatgina shaxsiy harakatlar bilan cheklanmasligi, balki jamiyat miqyosida kompleks chora-tadbirlar bilan qo‘llab-quvvatlanishi zarur. Davlat siyosati, ta’lim tizimi, ommaviy axborot

vositalari va ijtimoiy institutlarning hamkorligi oilaviy qadriyatlarni mustahkamlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Shu asosda olib boriladigan tizimli ishlar zamonaviy jamiyatda barqaror, sog‘lom va baxtli oilalar sonini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

XULOSA. Mazkur tadqiqot zamonaviy jamiyat sharoitida oilaviy munosabatlarda yuzaga kelayotgan muammolarning ijtimoiy-psixologik mohiyatini chuqur tahlil qilish imkonini berdi. O‘rganish jarayonida aniqlanishicha, oilaviy nizolar va kelishmovchiliklar asosan bir omil bilan emas, balki bir-biri bilan chambarchas bog‘liq bo‘lgan ijtimoiy, iqtisodiy, madaniy va psixologik sabablar majmui ta’sirida shakllanadi. Ushbu omillar o‘zaro uyg‘unlashmagan sharoitda oilaviy barqarorlik izdan chiqishi kuzatiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, zamonaviy oilalarda eng ko‘p uchraydigan muammolardan biri muloqot yetishmovchiligi hisoblanadi. O‘zaro fikr almashishning sustligi, hissiy ehtiyojlarning inobatga olinmasligi va muammolarni ochiq muhokama qilmaslik munosabatlarda sovuqlikni kuchaytiradi. Bunday holat uzoq muddat davom etganda, o‘zaro ishonchning susayishiga va hissiy begonalashuvga olib keladi.

Shuningdek, iqtisodiy barqarorlikning yetishmasligi ham oilaviy munosabatlarga salbiy ta’sir ko‘rsatishi aniqlandi. Moliyaviy bosim, ish bilan haddan tashqari bandlik, turmush sharoitining og‘irligi shaxslarning psixologik holatiga ta’sir qilib, stress va ruhiy zo‘riqishni kuchaytiradi. Bu esa nizolarning tez-tez yuzaga kelishiga sabab bo‘ladi. Tadqiqot jarayonida emotsional intellekt darajasining oilaviy munosabatlar sifatiga bevosita ta’siri mavjudligi ham ilmiy jihatdan asoslandi. O‘z hissiyotlarini anglay oladigan, boshqalarni tushuna biladigan va vaziyatga moslashuvchan munosabat bildiradigan shaxslar o‘z oilasida barqarorlikni saqlab qolishga ko‘proq moyil bo‘lishi kuzatildi. Aksincha, hissiy beqarorlik, impulsivlik va sabrsizlik nizolarni kuchaytiruvchi omil sifatida namoyon bo‘ladi.

Raqamli texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi ham zamonaviy oilaviy muhitga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Virtual makonda ko‘p vaqt o‘tkazish real muloqotning kamayishiga, hissiy aloqalarning susayishiga va o‘zaro begonalashuvga olib kelmoqda. Shu sababli, raqamli muhitdan oqilona foydalanish oilaviy barqarorlikni saqlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari professional psixologik yordam va maslahat xizmatlarining samaradorligini ham tasdiqladi. Mutaxassislar bilan ishlagan oilalarda nizolar darajasining pasayishi, o‘zaro tushunishning kuchayishi va hissiy yaqinlikning ortishi kuzatildi. Bu holat psixologik xizmatlarni rivojlantirish va ularni keng joriy etish zarurligini ko‘rsatadi. Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimining rivojlanishi ham oilaviy barqarorlikni mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi. Mahalla, ta’lim muassasalari, ijtimoiy xizmatlar va jamoatchilik tashkilotlari orqali ko‘rsatilayotgan yordam oilalarning muammolarni yengib o‘tish imkoniyatini oshiradi. Bunday hamkorlik jamiyatda sog‘lom ijtimoiy muhitni shakllantirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari zamonaviy oilaviy muammolarni bartaraf etishda kompleks yondashuv zarurligini ko‘rsatdi. Muloqot madaniyatini rivojlantirish, stressni boshqarish ko‘nikmalarini shakllantirish, emotsional intellektni oshirish, professional psixologik yordamdan foydalanish va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish oilaviy barqarorlikni ta’minlashning asosiy yo‘nalishlari hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalari oilaviy munosabatlarni mustahkamlashga qaratilgan ijtimoiy dasturlarni ishlab chiqishda, psixologik xizmatlar faoliyatini takomillashtirishda hamda ta’lim jarayonida oilaviy qadriyatlarni targ‘ib etishda amaliy ahamiyatga ega bo‘lishi mumkin. Kelgusida ushbu yo‘nalishda olib boriladigan tadqiqotlar oilaviy munosabatlarning yangi shakllarini, madaniy farqlarni va raqamli muhit ta’sirini chuqurroq o‘rganishga xizmat qilishi maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov A.X. Oila psixologiyasi asoslari. – Toshkent: Fan, 2018.
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2016.
3. Rasulov B.R. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
4. Sharipov Sh.S. Zamonaviy oilada tarbiya muammolari. – Toshkent: Innovatsiya, 2020.
5. Giddens A. Sociology. – Cambridge: Polity Press, 2017.